

ro, filòleg i escriptor en aragonès, que, en comptes de fer cas de la proposta dels curadors, escriu una arravatada crítica, «Ambiesta presén e cheneral d'a produzió literaria d'a luenga aragonesa e o suyo libel de rezezió» (p. 313-340), altament estimulante per a tot autor en aragonès, on cal, això sí, excusar-li'n alguns excessos per l'arravatament, com quan condemna les grafies de la Societat de Lingüística Aragonesa i de l'Estudio de Filolochía Aragonesa perquè «coinciden periglosamen con os sistemas graficos de luengas foranas (con o catalán e o portugués, a grafia d'a SLA; e con o catalán tamién e con l'occitano, a d'o EFA)» (p. 334).

Per a completar el desitjat «manual [...] de la creación literaria en aragonés y catalán en Aragón» (p. 12) dels curadors del present volum convindria que en properes edicions dels cursos jaquesos se'n dediqués alguna a les literatures aragoneses i catalanes a l'edat mitjana, perquè la ponència de Lasheras en diu massa poc, i no pas per manca d'obres i d'autors. Tampoc no s'hauria d'oblidar la literatura catalana de l'Aragó dels segles XVI al XIX, la qual no és certament esponerosa, però més que suficient per a una ponència. Convindria també que, si més no per als anomenats *sieglos oscuros* (p. 50, 71), s'esmentessin els textos, ben o aproximadament datables, recollits de la tradició oral, tal com es fa en moltes literatures, i com s'ha fet en algun cas a l'Aragó.¹⁰

Artur QUINTANA I FONT
Academia Aragonesa de la Lengua
Institut d'Estudis Catalans
Universität Heidelberg

JAQUETTI I ISANT, Palmira (2021): *Em lliga la beutat de cada flor. Poesia escollida de Palmira Jaqueti i Isant*. Tarragona: Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, 475 p.

El lector té l'oportunitat de descobrir en aquest llibre bona part de l'obra poètica de Palmira Jaqueti. Carme Oriol, curadora d'aquesta publicació, estructura l'obra en dues parts. D'una banda, recull els poemes i el llibre que Jaqueti va publicar, i, d'altra banda, ofereix la poesia inèdita d'aquesta escriptora. El títol d'aquest volum, *Em lliga la beutat de cada flor*, correspon al primer vers d'un dels poemes de la producció inèdita i sintetitza tot allò que impressionava i inspirava l'escriptora. Oriol, amb el títol ens anuncia que «vol convidar el lector a endinsar-se en una poesia plena de bellesa i de sensibilitat». La importància de la natura en Palmira Jaqueti s'aprecia excel·lentment ja en les primeres poesies i es posa de manifest en les referències als cants i els vols d'ocells dins textos publicats a la revista *Marinada* a partir del 1922: «les falzilles han emprès el vol; un vol que és una dansa; hi posen tanta gràcia, que, quan giravolten a frec de balcó, amb xerroteig de vestit de seda, els pardals callen». Jaqueti mostra la sensibilitat per la bellesa de la natura i representa imatges poètiques amb les flors blanques d'arbres com les acàcies, l'ametller, l'olivera o la magnòlia, que «fan damunt la terra una catifa nival», en referència als pètals de les flors de l'acàcia que romanen a terra abatuts per la pluja.

Fins al 1938 Palmira Jaqueti no va poder veure la publicació del seu primer i únic llibre de poemes: *L'estel dins la llar*. L'escriptora dividí el llibre en dues parts: en la primera elogia amb sensibilitat les feines del món domèstic («Bugada, Cançó de cosir»...) i la incertesa que sent sense el seu refugi, la seva llar («Casa», «Mimosa»). En la segona part exposa el desig de gaudir de la vida des del somni i com el d'un infant («Cançó dels elefants», «El cor per fanal»...).¹ De 1938 són els poemes dels aplecs «Gronxador de llum I» i «Gronxador de llum II», publicats a la revista *Meridià*, en els quals l'escriptora

10. Vegeu-ne a QUINTANA I FONT, Artur (ed.) (2009): *Roda la mola. Poesia del Baix Aragó de llengua catalana dels orígens als nostres dies*. Teruel: Instituto de Estudios Turolenses (276 p.), a les pàgines 24-25, 37, 55-57.

1. Vegeu Akiór Santos, *Palmira Jaqueti i els seus dietaris*, treball de fi de grau. Universitat de Lleida, Grau en Filologia Catalana i Estudis Occitans, 2020. En línia: <<http://hdl.handle.net/10459.1/71434>>. [Consulta: 8 de gener de 2023.]

al·ludeix a la necessitat de gaudir i viure la bellesa de la natura: «Tinc una rosa esfulladissa / que treu la flama del meu cor». La seva humanitat i la força per recobrar els sentits davant les adversitats que ha patit són el seu estímul literari, el seu *gronxador de llum* i la deu de la seva vida: «Tota la vida una llum, tota la llum dins ma vida.» Aquests són alguns dels temes més transcendents en les poesies de Jaquetti. També són de 1938 i publicades en la mateixa revista tres poesies (sota el títol «Poemes») que idealitzen l'amor entre un home i una dona, però en els quals el «jo poètic» revela el desig de viure plenament i amb la necessitat d'estimar-se a si mateixa («La tarda se m'ha clos en ventalleigs de plata»). El 14 de gener de l'any següent, l'escriptora, publicà el poema: «Tinc una ala a cada mà», en el qual fa palès el desig d'alliberar-se, sentir-se viva i gaudir de les coses que la captiven.

El segon recull de poesies de l'obra de poesia inèdita està introduït amb un títol molt significatiu: «Ja a casa». Aquests poemes van ser escrits durant l'estada de Palmira Jaquetti a l'hospital i representen el desig de tornar a la seva llar. Les poesies d'aquest aplec no presenten una continuïtat entre elles, però l'escriptora crea un contingut temàtic vers la capacitat que té la natura de refer els sentits i, en concret, el cor del «jo poètic», que es presenta sovint dolgut per la desil·lusió en l'amor. Apareixen poemes inspirats en músics, com Bach, Beethoven o Strauss, i referències als ocells com a símbols de llibertat i al seu cant com una alegria anhelant: «Vine, oreneta amiga, refés-me de joia el fogar nou.» L'escriptora deixa constància del que li suggerien les plantes i destaca amb gran delicadesa la bellesa, el perfum i el poder purificador d'algunes: «Romaní de mirar blau, flameig de candelà, purifica'm l'anímata, flor de llum del caminar», les quals generen noves il·lusions a la vida. També en aquest recull hi ha el poema anomenat «Cant de pensament», en el qual la poetessa fa referència a la inspiració a l'hora d'escriure; i, d'una manera més propera, homenatja la teoria de la paraula viva i Joan Maragall al poema «Febrer, paraula viva», que es troba en l'apartat de «Poesia esparsa».

En aquest volum també hi ha una mostra de tres poemaris que l'escriptora va presentar a certàmens literaris, un dels quals conté una breu nota introductòria de l'autora: «Del necessari retorn a la natura», en la qual indica la importància de la necessitat del retrobament amb la natura. Jaquetti també enviava poemes en cartes a les seves amistats; destaquen els que enviava a Rafel Patxot i, sobretot, els que feia arribar a la poetessa Maria Antònia Salvà, ja que en alguns fa referència a moments durant la seva tasca de recollectora de cançons, com per exemple quan explica l'instant en què una dona gran canta per a ella i l'escriptora compara el seu cant amb el de Penèlope, el personatge de l'*Odissea* d'Homer: «I, ara, rica de cent anys prou fila i canta / com Penèlope filant vel i complanta, / com qui diu: fent i desfent / s'allarga el fus d'interminable fil d'argent.»

El darrer recull de poemes, «Segon llibre d'elegies», conté diversos poemes dedicats a la muntanya que li havia servit d'inspiració, el Montardo: «voldria viure / plena de tu, muntanya, del teu bres, / dels teus braços que canten com un orgue, / de la neu abraçada als teus costers». L'essència que comparteixen els poemes de Palmira Jaquetti és la sensibilitat i l'art de saber transmetre la bellesa de la natura i l'esperança.

AKIÓR SANTOS GÓMEZ

JULIÀ, Jordi (ed.) (2022): *La brasa d'una llengua. Estudis sobre l'obra literària de Jordi Pere Cerdà*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 396 p.

El llibre, editat per Jordi Julià, recull les comunicacions de les Jornades Internacionals d'Estudis - Centenari Jordi Pere Cerdà (3 i 4 de juny de 2021).

El primer Col·loqui Cerdà (2001), organitzat per la Universitat de Perpinyà, s'havia celebrat a la Cerdanya en presència de l'autor, amb una vintena de conferenciants, tres llengües i molts debats. Aquest segon, internacional i monolingüe, organitzat per la UAB, ha tingut lloc a la seu de l'IEC, al cor mateix del Cap i Casal, i ha comptat amb vint-i-quatre conferenciants quasi tots lligats (per l'afiliació actual o la formació) a les universitats catalanes —i això val per mesurar els progressos aconseguits en